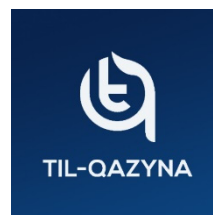

Қазақстан Республикасының
тәуелсіздігіне 30 жыл толуына арналған
**«ҰЛЫ ДАЛА ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ:
ТІЛ ЖӘНЕ ТӘУЕЛСІЗДІК»**
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік
онлайн конференцияның
МАТЕРИАЛДАРЫ

Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне
30 жыл толуына арналған
«ҰЛЫ ДАЛА ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ:
ТІЛ ЖӘНЕ ТӘУЕЛСІЗДІК» атты
халықаралық ғылыми-тәжірибелік
онлайн конференцияның
МАТЕРИАЛДАРЫ

Рамазанова Ш., Айсултанова Қ., Саякова Б.
филология ғылымдарының кандидаттары, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ БАСЫМДЫҚ БЕРІЛУІ КЕРЕК

Үш тілді оқыту мәселесі туралы әркім әртүрлі пікір айтып, өз ойларын ашық білдіріп жүр. Жақтайтындардың да қарасы қалың, сын тезіне алатындар да аз емес. Жаңа, тың бастамаға жұрттың тосырқай қарайтыны да – заңдылық. Себебі кеңес кезеңінде қасиетті ана тіліміз мемлекеттік тұғырдан ысырылып, от басы, ошақ қасында қалғаны жасырын емес. Содан әлі күнге дейін еңсесін тіктей алмай келеді. Бұл жағынан алғанда, сын айтушылардың алаң көңілін түсінуге болады. Дегенмен өмір бір орнында қайрандап тұрмайды ғой! Үнемі дамып, өзгеріп, жаңарып отырмақ.

Иә, заман өзгерді. Тәуелсіз елміз. Қазақ тілі заң жүзінде мемлекеттік мәртебеге ие болды. Осы бағытта қызу жұмыстар жүргізіліп жатыр. Десе де күрделенген мәселе бір күнде шешіле салмайды ғой! Уақыт керек. Біртіндеп оң өзгерістер де байқалады. Нәтиже де, көрсеткіштер де бар. Қазақ тілінің шынайы өз тұғырына қонар күні де алыс емес. Сондықтан алаңдаушылыққа негіз жоқ. Бәрі де кезегімен өз орнына келеді деп ойлаймыз. Сондықтан да үш тілді оқытуға үрке қараудың керегі жоқ. Әрине, мүмкін бастауыш сыныптарда тек ана тілінде оқытылғаны да жөн шығар. Бірақ бірте-бірте үш тілге көшіру өскелең ұрпаққа да пайдалы болмақ. Себебі тіл білгеннің пайдасы шаш етекпен. Адамның алдынан жаңа көкжиектер ашылады. Көзқарасы қалыптасады, таным-түсінігі артады. Үш тілде ақпарат алғанның артықшылығын дәлелдеудің қажеті де жоқ. Үштілділік – бәсекеге қабілетті елдер қатарына апарар басты баспалдақтардың бірі. «Үштұғырлы тіл» туралы идеяны іске асыруды Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев ең алдымен балабақшадан басталуы тиіс екенін қадап айтқан болатын: «Бұл – заман талабы. Осы орайда тәрбиеші мен мұғалімдер бәсекеге қабілетті тұлғаны даярлауды зор міндет деп тануда. Қазақ тілі – мемлекеттік тіл, орыс тілі – ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі – жаһандық экономикаға ойдағыдай кіру тілі», – деп салиқалы үндеуінде атап көрсетті [1]. Бұл үдерістен біз де тыс қалмауымыз керек. Үштілділіктің маңызын түсіне білген жанның болашақтағы өмір белесінен, білім кеңістігінде алары да, берері де мол. Әр жеткіншек үш тілді жете меңгерсе, жаман ба?! Үш тілді қатар меңгерген адамның білім-білігі, таным-түсінігі, көзқарасы, көңіл көкжиегі кеңірек болатыны бәсенеден белгілі. Елбасы айтқандай, «қазіргі қазақстандық үшін үш тілді меңгеру – бұл өз игілігінің кепілі». Бұл шынында да бәсекеге қабілетті тұлғаны тәрбиелеудегі таптырмас темір қазық, үлгі-өнеге. Сондықтан бұл игі бастамаға түсінісушілікпен қарауымыз керек. Әрине, «үш тұғырлы тіл» бағдарламасындағы басты басымдық қазақ тіліне берілуі керек деп ойлаймыз.

Менің ойымша, ең бірінші кезекте осы аталған үш тілдің негізгісі – қазақ тілін оқып-үйрену, оның құпия-сырына үңіліп, жан-жақты талдау жасап, тілдің қазақ қоғамындағы рөлі мен мән-маңызына тоқталу және оның ауызекі тілде һәм көркем шығармаларда қолдану мәселесіне баса көңіл аударып, жете түсінік беру керек сияқты. Осы орайда қазақ тілінің міндетін сөз етудің маңызы өте зор. Ана тіліне кез келген уақытта басымдық беруге тиісті. Осыған орай қазақ тілімен қатар орыс тілі қолға алынып жатыр.

Тіл – ұлттық болмыс-бітімнің бастау бұлағы, қайнар көзі. Ұлттың болашағы ана тілінде. Тіл – халықпен бірге жасайды, дамиды, әр ұлттың тілі – оның жарқын болашаққа бастар тіректіянағы. Жақында ғана Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев мерзімді басылымдар басшыларына берген сұхбатында: «Қазақтың тілі – қазақтың жаны! Халқымыздың тарихы да, тағдыры да тілінде. Мәдениеті мен әдебиеті де, ділі мен діні де тілінде», – деп орынды атап өткен болатын. Шынында да, ана тіліміз – ата-бабамыздан мирас болып келе жатқан баға жетпес асыл қазына. Елбасымыз Н.Назарбаев өз үндеуінде «ұлттық тіл – қазақ ұлтының рухани мәдени байлығын ұрпақтан ұрпаққа жеткізуші қасиетті құрал», – деп атап көрсеткен болатын. Ұлттық тілдің қоғамдағы орнын бұдан артық қалай тәпсірлеуге болады.

Ана тіліміз туралы қалам тартпаған, оның болашағына алаңдамаған ұлт перзенттері некен-саяқ. Сондай алып тұлғалардың бірі де бірегейі – аса көрнекті әдебиет зерттеушісі, түркітанушы, айтулы қоғам және қалам қайраткері Ахмет Байтұрсынұлы. Сонау қиын-қыстау кезеңнің өзінде «Ұлттың сақталуына да, жоғалуына да себеп болатын нәрсенің ең қуаттысы – тіл. Сөзі жоғалған жұрттың өзі де жоғалады. Өз алдына ел болуға өзінің тілі, әдебиеті бар ел ғана жарай алатындығын біз ұмытпауымыз керек» [2], – деп толғанған ұлы жүректі ғалымның тіл туралы және оның тазалығы жөнінде айтқандары – бүгінгі ұрпаққа таптырмас үлгі-өнеге. Өсиет әрі аманат.

Қазақ әдебиеттану ғылымының негізін салған, әдебиет теориясын және қазақ әліппесі мен қазақ тілі оқулықтарын алғаш жазған ғалым Ахмет Байтұрсынұлы сөз өнері туралы, оның ішінде шығарманың тілі туралы да жаңаша түсініктер қалыптастырып, салмақты да салиқалы ойлар айтқан. Қазақ тіл білімін қалыптастырып, зерттеп, танып-білу бағытында зерделі зерттеушінің «Оқу құралы» мен «Тіл – құралдарының» орны айрықша. Ғалымның ғылыми көзқарастарына негізделген толымды туындысы – Ташкентте 1926 жылы жарық көрген «Әдебиет танытқыш» кітабы. Бұл – білгір қалам қайраткерінің эстетикалық-философиялық танымын, әдебиетшілік көзқарасын, сыншылық келбетін толық танытатын жүйелі зерттеу. Аталмыш еңбекте сөз өнері, шығарманың тілі, тіл тазалығы мен дұрыстығы, анықтығы, дәлдігі, көрнектілігі, әуезділігі туралы ойлары тоғысқан. Аталмыш еңбегінде «Өнердің ең алды – сөз өнері деп саналады. «Өнер алды – қызыл тіл» деген қазақ мақалы бар. Мұны қазақ сөз баққан, сөз күйттеген халық болып, сөз қадірін білгендіктен айтқан», – деп атап өткеніндей, «Әдебиет танытқыштың» алғашқы бөлімі «Сөз өнері» деп аталады. Ең алдымен тілдің міндеті жөнінде сөз саралап, өз ойын былайша кестелейді: «Тілдің міндеті – ақылдың аңдауын аңдағанынша, қиялдың меңзеуін меңзегенінше, көңілдің түюін түйгенінше айтуға жарау. Мұның бәріне жұмсай білетін адамы табылса, тіл хал-қадарынша жарайды. Бірақ тілді жұмсай білетін адам табылуы қиын» екенін тілге тиек ете келе, ойын ойлаған қалпында, қиялын меңзеген түрінде, көңілдің түйгенін түйген күйінде тілмен айтып, басқаларға айтпай білдіруге үлкен шеберлік керектігін баса ескертеді [3, 17-б.]. Оның қиындығын мысалдар келтіре отырып, ғылыми тұрғыда түсіндіреді. Ғалымның айтуынша, орыстың ұлы ақыны А. Пушкин кейбір өлеңдерін он үш мәрте түзеп, қайта өңдеген екен. Ал сұңғыла суреткер Л. Толстой көркем шығармаларын баспаға беріп қойғаннан кейін де қайта қарап, қайта түзетеді екен. Бұл – ойындағы, қиялындағы, көңіліндегі нәрсені тілмен айтып жеткізу өте қиын екенін көрсетеді.

Қазақ жазушыларының арасында тілге аса мән беріп, шығармасын қайта-қайта қарап, өңдеп-түзейтін қаламгерлер аз болмаған. Әсіресе олардың арасында айтулы сөз зергері Ғабит Мүсіреповтың есімі стилист жазушы ретінде ерекше аталады. Жазушы шығармаларынан олақ-салақ сөз-сөйлемдерді шырақ алып іздесеңіз де, таппайсыз. Әр сөзді сынғырлатып апарып, өз орнына қоя білу де – біліктілік, кез-келген қаламгердің қолынан келе бермейтін шетін шаруа. Шығарманың тілі көркем болып, автор айтар ойын айқын жеткізе білуі керек. Бұл жағынан да аса көрнекті суреткер Ғабит Мүсіреповтен үйренеріміз көп. Тілге аса тиянақты қарайтын тағы бір қаламгер – Әбдіжәміл Нұрпейісов. Аталмыш қалам қайраткері де көркем тілдің құпиясырын жетік меңгерумен бірге, оның дәлдігі мен тазалығына ерекше мән береді. Өзінің айтуынша, «Қан мен тер» романын өмір бойы түзетіп, қайта қарағанның үстінен қайта қарап, үнемі өңдеп-жөндеп келеді. Бұл кейінгі қалам ұстаған жас буынға таптырмас үлгі, жарқын өнеге. Әрине, тілге салдыр-салақ қарап, оның көркем бояуын, сөздің үйлесімі мен үндестігін қашырып жіберетін қаламгерлер де жоқ емес. Жоғарыда айтып өткеніміздей, әр сөзді өз орнымен пайдаланып, сауатты сөйлем құрау да сауаттылықпен қатар үлкен жауапкершілікті талап етеді. Сөйлем дұрыс құрылмаса, ой көмескіленіп, түсінуге ауыр болады. Осы орайда «Қазақ тілі» энциклопедиясындағы мына бір тұжырыммен толықтай келісеміз: «Мысалы, ойды білдірудің ең кіші тілдік бөлшегі сөйлем болса, ол белгілі тәртіппен орналасқан, белгілі тұлғалар арқылы грамматикалық байланысқа түскен, мағыналары сәйкес сөздерден, ал сөздер дәл сол сияқты морфемалар мен дыбыстардан тұрады, сөйтіп сөйлем жүйелі құрылым құрайды да, ерекше коммуникативтік қызмет атқарады. Сол арқылы қате құрылған сөйлемді,

орынсыз қолданылған жеке сөзді, сәйкессіз тіркестерді, кейбір дыбыстық ауытқуларды тауып, анықтай аламыз. Сонымен бірге Әдеби тіл арқылы белгілі бір оқиганы оқушыға жеткізіп қана қоймай, сезіміне әсер етуге де болады, яғни оқушысын бірде күлдіріп, рахаттандырып, көңіліне нұр сеуіп, өсіреді, бірде жылатып, көңілін күйдіріп, қайғыртады. Бұл – Әдеби тілдің экспрессивтік-эстетикалық қызметі болып табылады» [4, 509-б.].

Әдебиеттану ғылымының атасы аталмыш еңбегінде «Сөз өнерінің ғылымы» мен «Тіл қисыны» туралы да тұшымды ойлар айтып, салмақты пікір білдірген. Шығарма тілін екі түрге бөліп қарастырады. Біріншісі – ақын тілі, екіншісі – әншейін тіл [5, 200-б.]. Осы екі түрдің де өз орындарын айқындап, ара-жігін ажыратып береді. Ал асыл сөздің асыл болатын шарттарын, заңдарын танытатын ғылым – тіл қисынының мақсаты – сөзден шеберлер не жасағанын, не жасауға болатынын көрсететінін атап көрсетіп, сөздің шығарма жазудағы орнын айқындап, «әңгіменің түрлі болып шығатыны тілдің дыбысынан, әсіресе сөздің түзілуінен, сондықтан тіліндегі сөзден құрастырып қисынын келтіріп, жақсылап бір нәрсе шығару үшін сөз өнерінің ғылымын жақсы білу керек» екенін нақты мысалдармен ғылыми тұрғыда дәлелдеп-дәйектеп береді. Ал «Сөз талғау» бөлімінде сөздің дұрыстығы, тілдің тазалығы мен анықтығы, дәлдігі, көрнектілігі және тіл мен сөздің әуезділігі туралы ойларды саралап, қысқа да нұсқа нақты мысалдар арқылы мейлінше ашып түсіндіреді. Осындағы ғалым айтқан ғылыми тұжырымдар мен оқшау ойлар әлі де өз маңызын жоймай келеді. Мәселен, тіл тазалығына қатысты – ана тілімізді басқа тілдермен шұбарламау, өзге тілден енген сөздерге абай болып, мән-мағынасына қарай орайластырып қолдану бүгінде күн тәртібінен түспей келе жатқан ең өзекті мәселенің бірі.

Қазіргі заман жазушыларының тілі тіптен көркемдіктен арылып, бірте-бірте телеграфтық стилге көшіп барады. Тіпті тілге аса мән берудің қажеті жоқ, шығарманың идеясына, ойына, астарына, мазмұнына баса көңіл бөлінсе жеткілікті деген де түсінік-пайымдар қалыптасып келеді. Біздіңше, бұл мүлде дұрыс емес, көркем әдебиеттің ең басты құралы – тіл. Тілді жетік білмейтін қаламгер ешуақытта сапалы туынды жаза алмайды, тілі жұтаң шығарма ешуақытта көркем болмайды. Өйткені шығарманың көркемдік құнын арттырып тұратын оның тілі. Тілі көркем болмаса, шығарманың өзі де көркем бола алмайды. Осыны ұлы ойшыл ғалым Ахмет Байтұрсынұлы өзінің «Әдебиет танытқыш» атты еңбегінде ғылыми тұжырымдар мен көркем шығармаларды қатар тізбелей отырып, келістіре кескіндеп кеткен.

Әрине, «Бояушы бояушы дегенге сақалын бояйды» дегендей, көркем шығарманың тілі көркем болуы керек дегеніміз – бояуды келсін-келмесін, қалай болса солай баттастырып жаға беру деген сөз емес. Әр нәрсенің өз орны, шек-шекарасы болатыны секілді, тілді орнымен қолданудың да өз ережелері мен заңдылықтары бар. Әр сөз қаланған кірпіш сияқты өз орнында тұруы керек. Сөйлемнің мәні мен мағынасына көлеңке түсірмей, керісінше, ойдың нақтылығы мен анықтығын арттырып тұрса, нұр үстіне нұр болар еді. Шығарма тіліне сол кездің өзінде ғұлама ғалым Ахмет Байтұрсынұлы қойып кеткен талап пен жауапкершілікті бүгінгі қаламгерлер ескерсе екен деген тілегіміз бар. Сонда көркем тілге байланысты бүгінгі қасаң түсініктерден арылып, тілдің көркемдігі мен тазалығына, дәлдігі мен әуезділігіне, анықтығы мен көрнектілігіне баса көңіл бөлген болар едік.

Үш тілді еркін меңгерген жастың болашағы жарқын болатыны айтпаса да түсінікті шығар. Қазір әлем ағылшын тілінде сөйлейді. Ендеше, ағылшын тілін білген адамға әлемнің есігі айқара ашылады. Десек те басты бағытты қазақ тіліне бөлу керек. Өзге тілдерге қарағанда ана тілімізге басымдық берілуі қажет. Әр қазақ ана тілін білуге, жете оқып-үйренуге, оның тылсым табиғатына бойлауға, құдіретін бойына сіңіруге міндетті.

«Қазақ тілі – біздің рухани негізіміз... Біз қазақ тілін жаңғыртуды жүргізуге тиіспіз», – деп Елбасымыз Н.Назарбаев атап айтқандай, Қазақстанның болашағы қазақ тілінде. Қазақ тілі 2025 жылға қарай өзінің мемлекеттік тұғырына көтеріліп, еліміздің барлық саласында үстемдік етіп, күнделікті қарым-қатынас тіліне айналары сөзсіз. Тілдің қолданыс аясы, көкжиегі кеңейді деген – осы. Қазақ халқы барда, қазақ тілі де мәңгі жасай бермек!

Пайдаланылған еңбектер:

1. Назарбаев Н. Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан. – Астана, 2007
2. Байтұрсынұлы А. Тіл тағылымы. Алматы: Ана тілі, 1992
3. Байтұрсынұлы А. Әдебиет танытқыш. -Ташкент, 1926. – 17-б.
4. Қазақ тілі. Энциклопедия. – Алматы, 1998. – 509-б.
5. Байтұрсынұлы А. Бес томдық шығармалар жинағы. – IV т. – Алматы: Алаш, 2006. – 200-б.

Иманқұлова С.

филология ғылымдарының кандидаты,
Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ аға оқытушысы

ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ ВИРТУАЛДЫ КЕҢІСТІГІН ҚҰРУ ИДЕЯСЫ

Қазіргі қоғамда қазақ тілін барлық салада белсенді пайдалана отырып дамыту – тіл маманының ғана емес, қоғамның да жедел шешуге тиіс міндеттерінің өзектісі. Себебі қоғамдағы барлық саланың ішіндегі ең маңыздысы тіл екенін ғалымдар әлдеқашан дәлелдеген. Мемлекетті құрушы ұлт болатыны сияқты, оның мемлекеттік тілі де – сол ұлттың басын біріктіруші негізгі құрал, ұлттық құндылықтарымызды айқындайтын басты белгі болып табылады. Сонымен қатар қазақ тілі – білім, ғылымның қуатты құралы. Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті Н. Назарбаевтың халыққа жолдауында: «Мен қоғамда «Қазақ елінің ұлттық идеясы қандай болуы керек?» деген сауал жиі талқыға түсетінін көріп жүрмін. Біз үшін болашағымызға бағдар ететін, ұлтты ұйыстырып, ұлы мақсаттарға жетелейтін идея бар. Ол – Мәңгілік ел идеясы» [1], – деп айтылғандай, ұлттық танымды айқындайтын, ұлттық болмысты бейнелейтін жаңа идеяларға, соның ішінде тілді меңгерудің оңтайлы тәсілдерін айқындауға көмектесетін, шынайы мотивациялық механизмдерге жол ашатын ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу – қазіргі тіл мамандарының маңызды міндеттерінің бірі.

Әлемнің дамыған 30 елінің қатарына қосылуға ұмтылыс жасау үшін заманауи ақпарат ғасырының «мүмкіндіктер көзін» пайдалана білудің бірден бір жолы – географиялық шегараны болдырмайтын, дүниенің төрт бұрышынан да қазақ тілін үйренуге жол ашатын, кез келген адам үшін тәулік бойы қолжетімді **қазақ тілінің виртуалды мектебін құру**. Қазіргі ақпараттар қарқыны аса жылдам дамыған ғасырда ерекше басымдыққа ие болып отырған интернет-сайттар арқылы тілді оқып-үйренудің шексіз мүмкіндігін көрсету – мемлекеттік тілдің қарыштап дамуына зор үлес қосатынына сенім мол. Сондықтан бұл идеяны – қазақ тілін мемлекеттік тіл ретінде үйретудің сапасын жақсарту үшін жаңғыру серпілісін жасайтын ауқымды жұмыстардың маңыздысы деп санаймыз.

Идеяның негізгі мақсаты – виртуалды сайт арқылы мемлекеттік тіл – қазақ тілін меңгерудің жаңа тетіктерін айқындай отырып, Қазақстан Республикасының азаматтары мен Қазақстан аумағынан тыс жерде мекен етіп жатқан қазақ диаспорасының ана тілінен қол үзіп қалмай, тарихи тамырынан нәр алуына дәнекер болу және қазақ тіліне қызығушылық танытатын шетелдіктердің тіл үйренуге деген сұраныстарын қанағаттандыру. Тіл мамандарын виртуалды сайт арқылы бір арнаға жұмылдыра отырып, тілді меңгерудің заманауи технологияларын сарапқа салатын, бағыт-бағдар беретін алаңға айналдыру. Сондай-ақ қазақ тілінің 2025 жылға қарай қоғам өмірінің барлық саласында қолданылуы үшін мемлекеттік тілді меңгерген кәсіби маман имиджін қалыптастыру, озық технологиялар арқылы қоғамдық санада мемлекеттік тілді, қазақ тілін білушілердің артықшылықтарын мықтап орнықтыру міндеттері іске асырылады, қашықтықтан тілді меңгерудің шексіз мүмкіндігін жүзеге асыру көзделеді. Сөйтіп, Қазақстан Республикасы мемлекеттік тілін оқып-үйренуге кеңінен жол ашылады.

Соңғы он жыл ішінде қазақ тілін дамытуға арналған бағдарламалар, мультимедиалық кешендер, оқулықтар мен оқу құралдары, телебағдарламалар да шығып жатыр. Бірақ сол

МАЗМҰНЫ

1. ТӘУЕЛСІЗДІК, ҰЛТТЫҚ ТАНЫМ, ҰЛТТЫҚ КОД, 1

<i>Сағындықұлы Б., Құнанбай А.</i> Тіл тарихының архетиптік құрылымын реконструкциялау бағыттары мен сөз төркінін ашудағы әдіс-тәсілдер -----	3
<i>Манкеева Ж.</i> Ұлы Дала құндылығының тілдік бейнесі -----	9
<i>Әбжанов Х.</i> Ұлттық тарих және ана тілі: ықпалдастығы мен коды -----	11
<i>Ісімақова А.</i> Түркология мен қазақ тілтану ғылымының реформаторы: қазіргі дискурс -----	16
<i>Смағұлова Г.</i> Тәуелсіз Қазақстан кеңістігіндегі мемлекеттік тіл-----	21
<i>Салқынбай А.</i> Ұлттық кодтағы таным мен тағылым-----	27
<i>Тымболова А.</i> Ұлы дала құндылықтарындағы тіл мен діл -----	32
<i>Әбділәшімұлы Д.</i> Ақбалық ханым туралы жазылған Ғаббас сұлтанның хаты -----	37
<i>Әбдуәлиұлы Б.</i> Рухани жаңғыру және діни таным сабақтастығы -----	41
<i>Жұбай О.</i> Қазақ тіліндегі дыбыстар тіркесімі және кірме сөздерді игерудегі ұстанымдар -----	45
<i>Рамазанова Ш., Айсултанова Қ., Саякова Б.</i> Қазақ тіліне басымдық берілуі керек! -----	54
<i>Иманқұлова С.</i> Қазақ тілінің виртуалды кеңістігін құру идеясы -----	57
<i>Әлімтаева Л., Төлеу Ж.</i> Қазақ тіліндегі «сән» ұғымы -----	59
<i>Ерхожина Ш.</i> Қазақстандағы ғылым мен білім беру тоғысындағы идеялар-----	69
<i>Әлімтаева Л., Қадыржанова Ж.</i> Эксплицитті, имплицитті мәннің коммуникативті және прагматикалық сипаты -----	72
<i>Аширова А.</i> Мемлекеттік тіліміз – ұлтымыздың күретамыры -----	77
<i>Өтемісова Г.</i> Көнерген аталымдарды жаңғырту – қазақ терминқорын молайтудың бір көзі -----	81
<i>Аитова Н.</i> Тілдегі модельдер және қазақы/түркілік сөзтаным -----	85